

در حالی که متوسط رشد نقدینگی در چهل سال اخیر حدود ۲۴ درصد بوده، این میزان در ماههای اخیر به پیش از ۳۰ درصد افزایش پیدا کرده است.

[آینده نقدینگی]

پول سمی

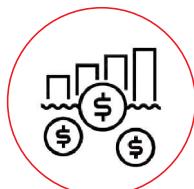
نقدینگی در سالهای اخیر به واسطه کسری بودجه با رشد قابل توجهی همراه شده است

فاطمه پاسبان

کارشناس اقتصاد

شخاص نقدینگی و پایه بولی دو عامل اثرگذار بر تورم به شماره روند. البته رابطه بین تورم و نقدینگی در ایران در دوره‌های مختلف بر حسب شرایط اقتصادی، اجتماعی و سیاسی کشور متفاوت بوده و این نکته را گوشزد می‌کند که تورم نشستگ گرفته از تخریب و پیو توجهی به تولید و افزایش توان اقتصادی واقعی جامعه است. اطلاعات آماری بانک مرکزی نشان می‌دهد که نقدینگی در آذرماه ۱۴۰۰، ۲/۶ درصد رشد ماهانه به ۴ هزار و ۴۲۸ هزار میلیارد تومان رسیده که در مقایسه با آذرماه گذشته ۴۱/۴ درصد رشد داشته است. همچنین نقدینگی در آذرماه امسال در مقایسه با اسفند سال گذشته ۲/۷ درصد افزایش یافته است. طی ۹ ماه نخست ۱۴۰۰، بالغ بر ۹۵۳ هزار میلیارد تومان نقدینگی خلق شده که به ازای هر نفر ایرانی معادل ۱۱ میلیون تومان است. عملکرد هشت ماهه بودجه در سال ۱۴۰۰ بالغ بر ۴۸۲ هزار میلیارد تومان است و پیش‌بینی می‌شود تا انتهای سال، این مبلغ به ۷۲۰ هزار میلیارد تومان برسد و این به آن معناست که خلق نقدینگی ایجاد شده طی سال جاری، بیش از ۱/۶ برابر بودجه عمومی کل کشور بوده است. متساقطه این ارقام حاکی از آن است که تا انتهای سال بر حجم نقدینگی اضافه خواهد شد. با توجه به بودجه پیشنهادی کشور در سال ۱۴۰۱ انتظار می‌رود رشد نقدینگی ادامه باید و با ادعای بودجه اتفاقی (که نیست) بازهم کشور در مسیر افزایش تورم خواهد بود؛ مگر طرحی نوباخوردزی و مشارکت همگانی مردم تدوین و اجرایی شود.

اعداد سال

۴۱.۴
درصد

رشد نقدینگی در آذرماه سال ۱۴۰۰ نسبت به آذرماه ۱۳۹۹

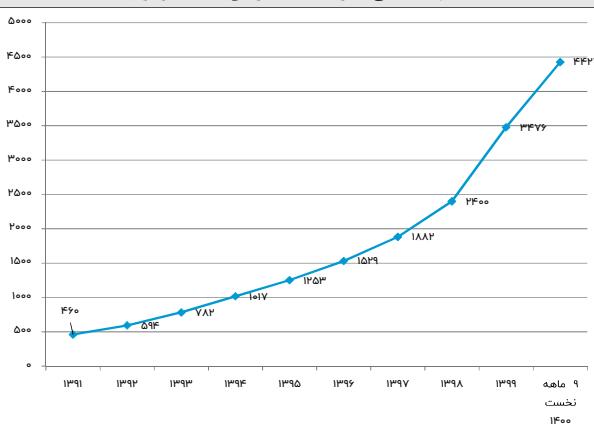
۴۰۰۰
هزار میلیارد تومان

حجم نقدینگی تا پایان آذر
۱۴۰۰

۲۶
درصد

متوسط رشد نقدینگی در چهل سال اخیر

حجم نقدینگی-هزار میلیارد تومان-بانک مرکزی

گزارش ۱۴۰۰

سرطان بدخیم

متوسط رشد نقدینگی در ماههای اخیر از مژ ۳۰ درصد عبور کرده است. سرتانی به جان اقتصاد ایران افتاده که درمان آن سال به سال سخت تر و خامت آن بیشتر می‌شود. «نقدینگی» از دو عامل پایه بولی و ضریب فراینده بولی تاثیر می‌بیند و افزایش هریک از این دو مستقیماً بر حجم نقدینگی اثرگذار خواهد بود. کسری بودجه دولت و ساختار معیوب نظام بانکی عمده‌ترین دلایل رشد نقدینگی در دهه ۹۰ به شمار می‌رود. در حالی که متوسط رشد نقدینگی در چهل سال اخیر حدود ۲۴ درصد بوده، این میزان در ماههای اخیر به بیش از ۳۰ درصد افزایش پیدا کرده است و این زنگ خطری بلند برای اقتصادی است که می‌تواند به سادگی در آستانه فروپاشی قرار گیرد. در سالهای اخیر و به خصوص سال‌های ۹۹ و ۱۴۰۰، کسری بودجه و مشکلات در تازانمای بانک‌ها، مدام به تشید نقدینگی دامن زده است. چرا که برای مثال کسری بودجه دولت تا پیش از کاهش درآمدهای نفتی دیده نمی‌شود. اما با کاهش درآمدهای نفتی دولت، این کسری بودجه به تدریج نمایان شد و انصباط پولی را برمی‌زد، به گونه‌ای که می‌توان گفت عدمی پول موجود در اقتصاد برای تأمین مالی این کسری، انتشار یافته است. از سوی دیگر، بانک‌ها با املاک و املاهای غیرجاری و ثابت و املاهای جدید، زیان انبانشی زیادی دارند اما به دلیل قدرت خلق پول آن را در تازانمای خود مخفی کرده‌اند و محصول این الگوریتم سمی، به شکل تورم‌های افسارگی‌ساخته به بروز و ظهور رسیده است. روند آنچنان که گفته شد معمیوب که به نظر می‌رسد اراده‌ای برای اصلاح آن وجود ندارد. نقدینگی در پایان آذر ماه سال ۱۴۰۰، به چهار هزار و چهارصد و بیست و هفت هزار میلیارد تومان رسید. این عدد رشد ۴۱ درصدی نقدینگی را در آذر امسال نسبت به زمان مشابه سال قبل نشان می‌دهد. همچنین این عدد در مقایسه با نقدینگی ثبت شده برای اسفند ۹۹، رشد ۲۷.۴ درصدی را تجربه کرده است. بر اساس آخرین گزارش منتشر شده بانک مرکزی، پایه بولی در آذر ماه سال گذشته نسبت به آذر ماه سال ۳۷۶.۹ درصد افزایش یافته و در میان بازه سه‌م رشد مثبت ضریب فراینده نقدینگی، ۲.۸ درصد بوده است. بر این اساس پیش‌بینی می‌شود که حجم نقدینگی تا پایان سال ۱۴۰۰ به ۴ هزار و ۶۳۱ هزار میلیارد تومان با رشد متوسط سالانه ۳۳٪ درصد برسد.

پیش‌بینی ۱۴۰۱

سال تشدید اعداد سمی

لایحه بودجه سال جاری، حکایت از تداوم رشد سمی نقدینگی دارد. بررسی این لایحه نشان می‌دهد که دولت پیش‌بینی می‌کند که روزانه حدود ۱۲ میلیون بشکه نفت با نرخ ۶۰ دلار بفروشده. همچنین سهم دولت از صادرات نفت ۳۸۱ هزار میلیارد تومان معادل ۲۵ درصد از کل بودجه است که نسبت به سال ۱۴۰۰ رشد قابل توجهی دارد که در صورت تداوم تحریم‌های نفتی علیه ایران، این رقم غیرقابل تحقق است. درآمدهای مالیاتی و گمرکی در بودجه سال بعد با ۷۳ درصد رشد به حدود ۵۶۲ هزار میلیارد تومان افزایش یافته است که با توجه به رکود و کاهش قدرت خرید واقعی مردم چنین رقیقی دست‌نیافتی است. از سوی دیگر، بدنه دولت به بخش‌های مختلف از مژ ۸۰ هزار میلیارد تومان عبور کرده است. قطعات این پازل را که بگذاریم دوباره به نقطه صفر برخواهیم گشت: کسری بودجه در راه است و تجربه نشان داده که کسری بودجه در اقتصاد ایران در نهایت با چاپ پول و خلق نقدینگی بدون پیشتوانه، جبران خواهد شد که این به معنای یک چهش تورمی دوباره است.